

Тетяна УРИСЬ

АРХЕТИП ЯК ЕСТЕТИЧНА ДОМІНАНТА ХУДОЖНЬОГО ВИРАЖЕННЯ МОДУСУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія.

Випуск 1(35) 2016

УДК 821.161.2.0 – 1 "312"

Урись Т. Архетип як естетична домінанта художнього вираження модусу національної ідентичності в сучасній українській поезії; 13 стор.; бібліографічних джерел – 15; мова – українська.

Анотація. У статті розглядається категорія архетипу як одна з домінант, що оприявнюють національну ідентичність у художньому творі. У ліриці І. Павлюка, П. Вольвача, А. Дністрового, В. Герасим'юка та І. Андрусика виявлено архетипи Роду, Світового дерева, Дому, Матері, Слова, що реалізуються через відповідні архетипні образи.

Архетип Роду в першу чергу пов'язаний з культом пращурів. Головними образами, що відтворюють цей архетип є рідні, родичі та сім'я, а також образ печі. Цей архетип знаходимо у творчості Ігоря Павлюка. *Архетип Світового дерева* у творчості Івана Андрусика та Василя Герасим'юка є уособленням універсальної концепції світу. Він об'єктивується в архетипних образах прадерева, дерева життя, дерева роду тощо. Архетип Дому втілюється в образах не тільки будинку, а й рідного краю, «малої» та «великої» Батьківщини. Архетип Матері виявляється в образах, які пов'язані ідеєю родючості, втілюється в макрообразах матері-землі, матінки природи та, врешті, самої жінки-матері. Архетип Слова розкривається через образи митця і його творіння. Прикладом такого митця є Павло Вольвач, для якого поезія стала віддушиною в цьому світі.

Було виявлено, що архетипи, особливо ті, що виявляють себе через архетипні образи з етнонаціональною специфікою, є тими домінантами, що оприявнюють національну ідентичність автора в його творах на текстуальному рівні.

Ключові слова: архетип, модус національної ідентичності, сучасна українська поезія.

Література – це один із факторів впливу на свідомість. Водночас важливими є націєзахисна й націєформуюча функції літератури, що тісно пов'язані зі збереженням національної ідентичності, носіями якої є поети, котрі репрезентують культурну самобутність нації. Їх художній світ містить національно-екзистенційні категорії та детермінанти, а їхнім текстом притаманний модус національної ідентичності.

У вітчизняній науці поняття національної ідентичності досліджувалося у філософії, психології, соціології, етнології, політології, геополітиці. Щодо літературознавства, то до її вивчення прямо чи опосередковано зверталися Микола Жулинський, Стефанія Андрусів, Петро та Мирослава Іванишини, Іван Дзюба, Михайло Наєнко, Тарас Салига, Григорій Ключек, Володимир Моренець, Олексій Вертій, Наталія Шумило, Сергій Квіт, Юрій Мариненко, Любомир Сенік, Григорій Сивокінь та ін. Їхнє поле наукових розмислів стосується проблем збереження та розвитку нації в усіх сферах її проявлення, зокрема й літератури.

Український літературознавець Стефанія Андрусів досліджувала модус національної ідентичності на прикладі творчості західноукраїнських письменників. Оксана Веретюк розглядала проблему національної ідентичності літератури, літературного твору та його автора. Мирослава Іванишин проаналізувала особливості вивчення національної ідентичності в літературно-критичних розвідках С. Андрусів, В. Моренця, Н. Шумило, Л. Сеніка, Ю. Мариненка, О. Вертія. Дискурс національної ідентичності у творчості Петра Скунця

став предметом дослідження Петра Іванишина. Зважаючи на ці наукові розвідки, поняття «модус національної ідентичності» в художньому творі пояснюємо як спосіб реалізації отождолення особистості зі своєю нацією через певні літературні елементи та структури на всіх рівнях літературного твору як художньої системи. У його основі лежить національний тип мислення її автора, який є носієм національного духу та реалізатором національної ідеї. Модус національної ідентичності виражається текстуально як на змістовому, так і на формальному рівнях художнього твору. Письменник розкриває свої ідеї в контексті національних, реалізуючи власні думки через національні мотиви, національно закорінені образи, типові народнопоетичні символи, і, зокрема, через національні архетипи як наскрізні символічні структури ментальності.

Тож метою статті є дослідження категорії архетипу на прикладі сучасної української поезії як однієї з домінант, що на текстуальному рівні оприявнює національну ідентичність у художньому творі.

Творчість митця амбівалентна за своєю природою: з одного боку вона індивідуалізована, а з іншого – сповнена архетипних зразків. У процесі творчості людська психіка повертається до підсвідомого, до тієї закодованої інформації, яка в літературі розкривається переважно через архетипи, що є одними з визначальних ідентифікаційних факторів у текстах сучасних поетів.

У літературознавчому словнику-довіднику поняття «архетип» (грецьк. archē – початок і typos

– образ) пояснюється як прообраз, первісний образ чи ідея, що «впливаючи на «поверхню» свідомості у формі літературного твору, актуалізують всезагальні стрижневі ознаки, іманентно притаманні національній ментальності і водночас людському родові» [5, с. 65].

Власне введення терміну приписують Платону, проте сам концепт все-таки набув поширення в літературній теорії та критиці завдяки роботі в області психоаналізу швейцарського дослідника Карла Юнга. Він пояснював природу (форму) архетипу через подібність його до кристалу, оскільки структура якого лише визначає структуру його утворення, але не матеріального вираження, так само й архетип – «сам по собі порожній і чисто формальний, він не є чимось іншим, як можливістю уявлення, здатністю до виявлення того, що дано а ргіогі. Уявлення як такі не успадковуються, вони – лише форма» [15, с. 214]. К. Юнг пояснював архетип як модель, що реалізується в різних виявах та лише завдяки свідомому досвіду набуває конкретного змісту. Схожу ідею висловила й Антоніна Львовичка в дослідженні етнопсихології нації, порівнявши архетип із «сухим руслом, яке визначає рельєф річки, але річкою може стати лише тоді, коли ним потече вода» [6, с. 46].

У сучасній науковій парадигмі прослідковується неоднозначність тлумачень та різноманітність підходів до цього концепту. Архетипом називають і Платонівський ейдос (образ, що досягається інтелектом), і споконвічний, наявний в основі пізнання, образ (за Блаженим Августином), і символічний виразник колективного підсвідомого Карла Юнга, і структуру, що постійно повертається в літературу (за Нортропом Фраєм). У психології його розглядають як колективне позасвідоме, у культурології – як базовий елемент культури, що формує моральні імперативи духовного життя, а в літературознавстві – як концепт, у якому об'єктивуються базові, універсальні для всього людства образи, теми, сюжети і які реалізуються в тексті твору через архетипні образи.

Ольга Москаленко, досліджуючи лірику Федеріко Гарсія Лорки, визначила архетип як «матрицю, у якій згорнуті сталі образи, моделі, які кожен індивід, черпаючи з джерела культурного несвідомого, розгортає по-своєму, виходячи з власного досвіду, а значить, і архетип не є статичним, він розвивається і змінюється» [7, с. 20]. Схожої думки дотримується й Тетяна Шестопалова, яка «архетипний образ» («образ-архетип») вважає матеріально вираженим та словесно оформленим аспектом змісту архетипу [13, с. 8].

Архетипи концептуалізуються в поетичному тексті через архетипні образи. Але ці образи-архетипи існують поза часом і простором, тобто долають часовий бар'єр. Порівняно з архетипом такі образи є вторинним утворенням. Архетип несе в собі апріорне знання. Головною його особливістю є здатність постійного самовідтворення. Він є

репрезентацією колективного несвідомого, історичної пам'яті людства. Архетипи не функціонують у межах одного тексту чи текстів одного автора, тож їх вважають універсальними концептами (структурами). Архетип є й підсвідомим виявом етногенетичної пам'яті. Він тісно пов'язаний з такими поняттями як національний характер, ментальність, спадковість та наступність. Окрім цього, архетип відіграє важливу роль у збереженні духовності нації. Кожна національна культура має своє специфічне наповнення (тобто сукупність архетипних образів) цих універсальних концептів. Лариса Белєхова, розглядаючи архетипи в американській поезії, визначила їх як «константи національної духовності, що виражають та закріплюють основоположні властивості етносу як культурної цілісності» [1, с. 411].

Сергій Кримський наголошує, що в «найвиразніших формах архетипи виступають у національних культурах» [4, с. 78]. І у кожній культурі архетипи набувають національної специфіки, виразних рис ментальності нації. На цьому наголошує й І. Процик. Він наполягає на тому, що архетип має нашарування етнічних рис, ментальності, культури певного народу. Архетипи етнонації передаються від покоління до покоління як генетична пам'ять народу та досвід попередніх поколінь. Прямий зв'язок з архетипами література має через фольклор та міфи. Зокрема, на цьому наголошувала Наталя Шумило: «Національна художня свідомість особливо яскраво виявляється в народній творчості, яка обертається навколо основних архетипів...» [14, с. 13]. Також вона окреслила архетипність як «знаковість» української літератури.

Марина Северінова називає архетипи первообразами, які «відрізняються закладеними в них різними культурними традиціями, до яких належить автор» [10, с. 76]. Однією з основних функцій архетипів у творі є повернення до історичної пам'яті, до джерел національної самосвідомості народу, встановлення зв'язку минулого, теперішнього та майбутнього.

Оксана Сліпущко виокремлює декілька критеріїв, що впливають на розвиток архетипу: ландшафт, географічне середовище, у якому живе нація, походження нації, характер релігії та риси національної ментальності. Усі ці чинники визначають особливості змісту архетипу, впливають на специфіку його реалізації в мистецтві та літературі. Архетипи демонструють унікальну психіку нації, що пов'язано з особливостями світогляду, характеру художньої творчості та історичної долі народу. Наприклад, специфічними особливостями українських архетипів є деяке самозаглиблення, філософічність, антеїстичність, кордоцентризм, звернення до внутрішнього світу, пантеїстичність тощо.

У ліриці, що містить модус національної ідентичності, ми розглядаємо етнокультурні архетипи як одну з художніх категорій поетичного тек-

сту, що виявляється в низці національних образів. До того ж, одні й ті самі образи в різних контекстах можуть пояснювати різні архетипи. Зокрема, серед них можемо назвати такі: Архетип Роду, Архетип Світового дерева, Архетип Дому, Архетип Матері, Архетип Слова, Архетип Дороги, Долі та ін.

Один із найвизначніших в українській культурі архетип Роду в першу чергу пов'язаний з культом пращурів. Людмила Сорочук, досліджуючи архетипи у фольклорі, виявила, що образно-символічна структура архетипу Роду проявляється у вшануванні померлих родичів. Він уособлює поєднання померлих предків, живих нащадків і майбутнє, ще ненароджене покоління. Цей архетип пов'язаний із прославленням та возвеличенням роду. Тож головними образами, що відтворюють цей архетип будуть рідні, родичі та сім'я – образ жінки-матері або жінки-бабусі як берегині роду, дідуся, старших предків.

Глибоку закоріненість архетипу Роду в підсвідомості автора знаходимо у творчості Ігоря Павлюка. У поезії «В нашій хаті» цей архетип реалізується через теплі й світлі образи «старійшин» родини (бабусі, діда, мами) та начиння української хати, що зображені в яскравому й веселому світлі:

...Прабабуся вишиває поле –
Полотно на білім полотні...

Стіл. На нім – «Кобзар»...буханець хліба,
Сир, терпкий калиновий вінець.
Дід махорку на столі розсипав...

[8, с. 96-97].

Архетип Роду в ліриці яскраво виявляється і в образі печі, що символізує материнський першопочаток, святість, непорушність сім'ї, неперервність роду. В Україні здавна існував культ печі. Вона є символом родинного вогнища і тісно пов'язана з образом хати, яка є водночас і духовним, і матеріальним осередком сім'ї. У поезії «Піч наша більша була за хату» через звичні нам радощі дитинства, коли з печі доноситься дивовижний запах домашнього пирога з вишнями, ліричний суб'єкт гордо підтверджує, що витoki власного роду невіддільні в нього від долі його народу.

У поетичному тексті «Про мого діда» («Поміряю душу легендами степу і моря...») головним образом виступає сам дід ліричного героя, який тим дуже пишається, якого дуже любить і поважає. Це помітно з характеристики дідуся, який постає мужнім і сміливим чоловіком:

Він – воїн за плугом –
З характером був характерник.
Перуна не зрікся, хоча поважав і Христа...
Вдягав вишиванку і небо вечірне читав

[8, с. 104].

Про своїх дідуся та бабусю Ігор Павлюк згадає в багатьох поезіях («Баба», «На поліні настояний туман», «Така глибока кров...» та ін.), оскільки, у силу певних обставин, саме вони стали йому справжніми батьками.

Архетип Світового дерева є своєрідною моделлю Всесвіту, де для кожної істоти, предмета чи явища є своє місце, тобто він є уособленням універсальної концепції світу. Об'єктивується в різних архетипних образах – прадерева, дерева життя, дерева роду тощо. Їх можемо знайти й у творчості сучасних українських поетів. Зокрема, Івана Андрусика, який дотримується української традиції, об'єктивує цей архетип через образи-символи верби, яблуні, вільхи, горіха, осики, сосни та інших питомих українських дерев, які мимовільно створюють уявлення про часопросторові та екзистенційні прояви життя людини. Завдяки натурфілософській заглибленості лірики поета відбувається їх поетичне «оживлення» та персоналіфікація.

У Василя Герасим'юка, сучасного поета з Гуцульщини, таким прообразом Світового дерева є смерека. Саме цьому дереву автор присвятив першу свою поетичну збірку. І цей архетипний образ періодично виринає в його ліриці.

Архетип Дому втілюється в образах не тільки будинку, а й рідного краю, «малої» та «великої» Батьківщини, в образі рідного міста чи села, рідної вулиці чи кварталу, тієї місцевості, з якою ріднять солодкі та гіркі спогади, щасливі та сумні події. Цей архетип є уособленням просторового світу, центром емоційного життя кожної людини. Топос рідної батьківської хати (будинку) є матеріалізованим утіленням архетипу Дому. Причому цей образ може як втілювати прихисток, захищеність від страшного світу, гармонійність, так і виявлятися через образи пустки та зруйнованої хати, символізуючи зруйновану гармонію національного простору. Кожен із поетів зображує рідний край по-своєму. Ігор Павлюк та Василь Герасим'юк створюють реальність Прикарпаття: їхня лірика відображає специфіку цього регіону в різних аспектах – етнічному, географічно-територіальному, духовно-ментальному. Останній втілює у своєму поетичному світі повномасштабну картину рідного Дому – малої батьківщини – через передачу сили цього простору, мікрообразів гірського повітря, швидкоплинної річки (поток), гірських масивів Карпат, колоритного населення – гуцулів.

У Павла Вольвача образ рідної землі як архетип Дому конкретизується через степовий край України – Південний Схід та Запоріжжя. Макрообраз степу, що відображає бунтівну стихію, доповнює зміст цього архетипу. У його ліриці постає безмежний степовий простір, що символізує волю, незалежність та непідкореність. Це місце наділило його ліричного суб'єкта рисами нескореності та бунтарського духу українського козака. Його місто – промислове, задимлене, закурене й абсолютно зрусіфіковане, зі змаргіналізованим суспільством, проте це його Дім, і він закорінений саме в це місто. Він вірить «в особливе призначення цієї землі», і далі, ніби обгрунтовуючи свої думки, пише про її характерні особливості – «жагучу кров, настояну на полинах», «азово-чорноморські хвилі», «планетарну

містерію Степу», «притлумлений тупіт копит», «крицево-вугільну міць». Там «полини, будяки..., хутро димів над заводськими трубами» [2, с. 5].

Макрообрази українських міст (Тернополя, Ніжина, Києва, Бережан та ін.) як утілення архетипу Дому характерні й для творчості Анатолія Дністрового. До того ж, архетип Дому реалізується й через відображений авторами культурний простір свого регіону. Отак, змальовуючи кожен свою локальну місцевість, вони разом творять картину українську світу.

Архетип Матері виявляється в образах, які пов'язані ідеєю родючості і втілюються в макро-образах матері-землі, матінки природи та врешті самої жінки-матері. Земля вважається матір'ю всього сушого й зображується через образ великої та малої батьківщини, що й репрезентуються мікро-образами, які утворюють своєрідний мікросвіт поета – рідне село чи місто, батьківська хата, ліс, степ, гори, позначені виразною етногенетичною забарвленістю. Картини природи часом змальовуються через психологічно наповнені синестезійні мікрообрази, знайомі серцю письменника ландшафти. Найчастіше вона жива, антропоморфізована, наділена силою рухатися, думати та відчувати.

Архетип Слова в поезії розкривається через образи митця і його творіння. Поети завжди замислювалися над метою творчості, місцем поета в суспільстві. Актуальним є запитання: «Що і для кого повинен писати поет?». Адже слово є сильною зброєю: воно кличе до боротьби, піднімає національний дух, відкриває правду, рятує в найрізноманітніших ситуаціях. Прикладом такого митця є Павло Вольвач. Поезія його врятувала в час, коли він уже зневірився і навіть не сподівався на порятунок, та до нього все ж «прийшло слово», а він уже почав думати, що його «нема/І далі бути не обов'язково» [2, с. 8]. Його ліричний герой живе у світі, де «Тоскні, наче шинелі, снують суцільні «сограждане», «женщини» і «мужчини», де «дим і

бетонів плити», де «шприци і недопалки «Прими» є нормою, де з-за рогу на тебе може чекати «вертеп вечірніх ножів» тих, що «не допили портвейн і столове», де «в пивній бенкетує алкогольна Мекка/Пінявий інтернаціонал», «Де в піднебіннях провулків застряли/Слово чуже і розхристаний свист» [2, с. 20]. Тож поезія для П. Вольвача стала віддушиною у цьому світі, не дозволила перейти межу й стати на рівень з тим змаргіналізованим суспільством на один життєвий щабель.

Образ поета постійно присутній у творах й Ігоря Павлюка, бо поет знає, що «на планеті оцій всіх рятує лиш юна пісня», до того ж та, що «молоком материнським пропахла і чебрецем» [8, с. 84].

Архетип Слова репрезентують у поезіях і образи видатних діячів-українців. Ці особистості є носіями коду національної пам'яті, допомагають формувати національну свідомість наступних поколінь, що у свою чергу зберігає віру в самопрозрівання, самоусвідомлення і врешті процвітання українського народу. Зокрема, Іван Андрусак у поезіях згадував українських письменників Тараса Шевченка, Івана Франка, Марка Черемшину, Володимира Білінського, літературознавця Ігоря Оржицького та ін. Ігор Павлюк присвятив кілька своїх віршів Тарасові Шевченку – «Ну принесе хтось пластмасові квіти до Тебе...» та «Одкровення», та звертався до його постаті в поезії «Стоїмо на землі...», у циклах «Провінція», «Провінція і колонія».

Тож, архетипи, особливо ті, що виявляють себе через архетипні образи з етнонаціональною специфікою, є тими домінантами, що оприявнюють національну ідентичність автора в його творах на текстуальному рівні. І в сучасній українській ліриці, зокрема у творчості Ігоря Павлюка, Павла Вольвача, Анатолія Дністрового, Василя Герасим'юка, Івана Андрусика та інших поетів, твори яких містять цей модус, можемо знайти багато прикладів на підтвердження цього.

Література

1. Белехова Л. І. Образний простір американської поезії: лінгвокогнітивний аспект: дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.04 /Л. І. Белехова – К., 2002. – 476 с.
2. Вольвач П. Південний Схід. Поезії./ П. Вольвач. – Львів: Кальварія, 2002. – 188 с.
3. Григоренко Т. В. Етнографічна лексика і фразеологія у складі української літературної мови: монографія/ Т. В. Григоренко. – Умань: ПП Жовтий, 2010. – 216 с.
4. Крымский С. Архетипы украинской культуры / С. Крымский // Вісник НАН України. – 1998. – № 7–8. – С. 74–87.
5. Літературознавчий словник-довідник /Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ «Академія», 1997. – 752 с.
6. Львовичкіна А. М. Етнопсихологія: Навч. посіб./ А. М. Львовичкіна – К.: МАУП, 2002. – 144 с.
7. Москаленко О. О. Міфологема дитинства в ліриці Ф. Гарсія Лорки: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.04/ О.О. Москаленко. – Сімферополь, 2014. – 240 с.
8. Павлюк І. Бунт: Лірика і драматичні поеми. / І. Павлюк. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2006. – 220 с.
9. Процик І. В. Архетип і символ: проблеми визначення та взаємодії/ І. В. Процик// Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія : лінгвістика і літературознавство : міжвуз. зб. наук. ст. / гол. ред. В. А. Зарва. – Бердянськ : БДПУ, 2011. – Вип. XXIV. – Ч. 2. – 550 с. – С. 368 – 377.

10. Северинова М. Ю. Культурні архетипи «софійність» та «Слово» як основа музично-драматичного потенціалу (на прикладі творчості Г. Гаврилець) / М. Ю. Северинова. – Культура України. – 2012. – № 37. – С. 75 – 84.
11. Сліпушко О. Давньоукраїнський бестіарій / О. Сліпушко // Дніпро. – 1995. – № 9 – 10. – С. 140
12. Сорочук Л. В. Система поетичного моделювання світу в календарно-обрядовій поезії: дис. ... канд. філол. наук: 10.00.10 / Л. В. Сорочук. – К., 2004. – 184 с.
13. Шестопалова Т. Міфологеми поезії Павла Тичини: спроба інтерпретації: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01 / Т. П. Шестопалова. – Луганськ, 2001. – 199 с.
14. Шумило Н. Під знаком національної самобутності / Н. Шумило. – Київ: Задруга, 2003. – 354 с.
15. Юнг К.Г. Душа и миф. Шесть архетипов / К. Г. Юнг; пер. А.А. Спектор. – М.: АСТ, Мн.: Харвест, 2005. – 400 с.

Урысь Татьяна

АРХЕТИП КАК ЭСТЕТИЧЕСКАЯ ДОМИНАНТА ХУДОЖЕСТВЕННОГО ВЫРАЖЕНИЯ МОДУСА НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ В СОВРЕМЕННОЙ УКРАИНСКОЙ ПОЭЗИИ

Аннотация. В статье рассматривается на примере современной украинской поэзии категория архетипа как одна из доминант, выражающих национальную идентичность в художественном произведении. В лирике И. Павлюка, П. Вольвача, А. Днистрового, В. Герасимьюка и И. Андрусняка обнаружено архетипы Рода, Мирового дерева, Дома, Матери, Слова, которые реализуются через соответствующие архетипные образы.

Архетип Рода в первую очередь связан с культом предков. Главными образами, которые воспроизводят этот архетип, есть родные, родственники и семья, а также образ печи. Этот архетип можем найти в творчестве Игоря Павлюка. Архетип Мирового дерева в творчестве Ивана Андрусняка и Василия Герасимьюка является олицетворением универсальной концепции мира. Он объективируется в архетипных образах прадерева, дерева жизни, дерева рода и т.п. Архетип Дома воплощается в образах не только дома, но и родного края, «малой» и «большой» Родины. Архетип Матери проявляется в образах, связанных с идеей плодородия, воплощается в макрообразах матери-земли, матушки-природы и, наконец, самой женщины-матери. Архетип Слова раскрывается через образы творца и его творения. Примером такого творца является Павел Вольвач, для которого поэзия стала отдушиной в этом мире.

Было обнаружено, что архетипы, особенно те, которые проявляют себя через архетипные образы с этнонациональной спецификой, являются теми доминантами, что отображают национальную идентичность автора в его произведениях на текстуальном уровне.

Ключевые слова: архетип, модус национальной идентичности, современная украинская поэзия.

Urys Tatiana

ARCHETYPE AS AN AESTHETIC DOMINANT OF ARTISTIC EXPRESSION MODE OF NATIONAL IDENTITY IN MODERN UKRAINIAN POETRY

Summary. The article considers on the example of modern Ukrainian poetry the category archetype as one of the dominant expressing national identity in the literary work. In Ih. Pavlyuk's, P. Volvach's, A. Dnistrovyy's, V. Gerasimyyuk's and Iv. Andrusyak's lyrics found the archetype of Ancestry, the archetype of World Tree, the archetype of the Home, the archetype of Mother and the archetype of the Word that implemented through appropriate archetypal images.

The archetype of Clan primarily associated with the cult of ancestors. The main images reflecting this archetype is the family and relatives as well as the image of the oven. This archetype is found in Ihor Pavlyuk's poetry. The archetype of World Tree in the work of Iv. Andrusyak and V. Gerasimyyuk is the embodiment of the universal concept of peace. It objectified in the archetypal image fore tree, the tree of life, tree of clan etc. The archetype of Home embodied in the image of not only the house but also the native land, "small" and "big" Fatherland. The archetype of Mother appears in the images that are associated idea of fertility, embodied in makromages of earth-mother, nature-mother, and, finally, the woman-mother. The archetype of Word revealed through the images of the artist and his work. An example of this is P. Volvach because poetry became an outlet in the world for him.

It was found that archetypes, especially those expressed in the archetypal image of Ethnic specificity, are the dominant expressing the national identity of the author in his lyrics on textual level.

Key words: archetype, mode of national identity, the modern Ukrainian poetry.

Стаття надійшла до редакції 6.06.2016 р.

Урысь Тетяна Юрївна – аспірант Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.